

16 січня 2016 року

**Пропозиції та зауваження Ресурсно-аналітичного центру «Суспільство і довкілля»
до проекту Енергетичної стратегії України до 2035 року "Безпека,
енергоефективність, конкурентоспроможність"**

Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» вітає оновлення Енергетичної стратегії України до 2035 року (далі – НЕС), проект якої був оприлюднений Міністерством енергетики і вугільної промисловості 19 грудня 2016 року.

Відповідно до оприлюдненого проекту, Енергетична стратегія є документом, що спрямований на міжгалузеву кооперацію для ефективного та надійного задоволення потреб національної економіки та громадян необхідними видами енергії. Зниження енергоємності економіки, а також диверсифікація джерел і шляхів постачання енергоресурсів сприятиме підвищенню економічної, енергетичної та екологічної безпеки, що призведе до оптимізації енергетичного балансу та закладе міцний фундамент для сталого енергетичного майбутнього країни.

Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» поділяє головну мету розвитку енергетики на період до 2035 року – забезпечення енергетичної безпеки і перехід до енергоефективного та енергозаощадливого використання і споживання енергоресурсів із впровадженням інноваційних технологій.

Водночас пропонуємо при розробці нового документа врахувати такі наші міркування:

Проект НЕС не є цілісним, йому бракує кінцевої логіки, зокрема щодо питань цільової конфігурації генерації в 2035 році, розвитку атомної та вугільної галузей енергетики після 2020 року, які залишаються відкритими, а їх вирішення залежатимуть від прийнятих в майбутньому стратегічних рішень. Таким чином, можна говорити про прояв системної хибності державного планування в Україні – відсутність/неготовність до стратегічного бачення розвитку країни, а натомість набір декларативних намірів, в основі яких лежить тактичне реагування, а також бажання уникнути конфлікту інтересів між ключовими гравцями енергетичного ринку.

Україна не повинна послаблювати або знижувати рівень охорони довкілля. При розробці документу не було здійснено інтеграції чинних екологічних зобов'язань України, за винятком міжнародних зобов'язань в рамках Паризької угоди і посилення співпраці з

ЄС. Однак запропонований проект не враховує потенційні зобов'язання України по скороченню викидів парникових газів згідно Паризької кліматичної угоди, а натомість прийняття розробленого Національного плану зі скорочення шкідливих викидів розглядається як механізм відтермінування вимог екологічного регулювання до 2028 року по SO_x та пилю та до 2033р. по NO_x. Перенесення в третій етап реалізації НЕС (1) реконструкцій ТЕЦ для забезпечення відповідності до екологічного регулювання та (2) запровадження внутрішньої системи торгівлі викидами («вуглецевий ринок») лише сприятиме консервації існуючого нехтування екологічної складової в українській енергетиці.

Відсутність ясності щодо майбутнього вугільної та атомної енергетики не дає можливості оцінити вплив на довкілля в довготерміновій перспективі. Незважаючи на зменшення часток вугільної та атомної енергетики у зовнішньому первинному постачанні енергії, питання розвитку цих секторів переноситься на майбутні періоди, що викликає занепокоєння, з огляду на несприятливу кон'юнктуру українського енергетичного ринку. У світлі завершення ери викопних енергетичних копалин залежність енергетики від вугільного сектора буде помилковим трендом, який суперечитиме загально світовим тенденціям, а також виконанню поточних та потенційних зобов'язань в рамках Паризької угоди.

Беручи до уваги невизначеність довгострокової цільової конфігурації генерації (після 2025р.) пропозиції запуску нових потужностей АЕС у період 2015-2020 і 2020-2025 потребують детальнішого обґрунтування. Більшість країн ЄС і світу розглядають виробництво екологічно чистої енергії та інвестиції в енергоефективність як джерело зростання в майбутньому.

Ключова вимога – безпечність і екологічність. НЕС, серед іншого, відсилає нас до Програми розвитку гідроенергетики України на період до 2026 року, що була прийнята попри численні суттєві зауваження Міністерства екології і природних ресурсів та екологічної спільноти. Проект стратегії також містить пропозиції, щодо масштабного оновлення потужностей, особливо після 2025р. Зокрема, мова іде про введення 2,8 ГВт ВДЕ (включно з гідроенергетикою), будівництво 1-2 ГВт АЕС, введення 0,6 ГВт ТЕС. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» наголошує, що такі проекти, а також проект щодо будівництва заводу з фабрикації в Україні ядерного палива потребують обґрунтування їх стратегічної доцільності та проведення оцінки впливу на довкілля.

Пропозиції:

1. В частині, де НЕС пропонує введення/ виведення/ модернізацію потужностей, вона потребує проведення стратегічної екологічної оцінки.
2. Пропонуємо взяти до уваги існуючі документи в екологічній сфері, зокрема Основні засади (стратегію) державної екологічної політики до 2020 року, щоб врахувати цілі екологічної політики.
3. Захист довкілля та екологічна безпека генерації мають бути пріоритетом вже сьогодні, а не в довгостроковій перспективі.
4. НЕС повинна містити прогноз та обґрунтування енергетичного балансу. Для цієї вимоги насамперед необхідна актуалізація довгострокової соціально-економічної програми розвитку України.